

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.3 of 10, MD-2004, IDNO 1013620006757
E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Data 23.11.2021 Nr 094

Comisia parlamentară Economie, buget și finanțe

**Propuneri la proiectul de lege privind Codul Urbanismului și Construcțiilor
nr. 254 din 06.06.2016**

Conform art. 9 din *Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități* (ratificată prin legea Nr. 166 din 09.07.2010) și art. 17, 18, 19 din *Legea Nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*, Republica Moldova și-a asumat obligația ”de a lua toate măsurile necesare pentru a asigura accesul, în măsură egală cu alți cetățeni, la mediul fizic” (clădiri, drumuri, utilități interioare și exterioare, inclusive școli, case, instituții și locuri de muncă) pentru persoanele cu dizabilități.

Cu regret, în prezent se constată situația că majoritatea din clădirile deschise publicului, trotuare, parcuri și alte spații publice nu sînt accesibile persoanelor cu dizabilități, în mod particular în regiuni. Datele din diverse surse, indică faptul că circa 75% din clădirile și spațiile publice din Republica Moldova sunt totalmente inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități.¹

În cadrul vizitelor în 2014 și respectiv 2015 raportori speciali ONU pe drepturile persoanelor cu dizabilități, Dna Catalina Devandas Aguilar și Dl Shuaib Chalklen, ei înșiși utilizatori de scaun rulant, au numit Chișinăul ”unul din cele mai inaccesibile locuri pe care le-au vizitat vreodată”.

În Observațiile finale referitoare la raportul inițial al Republicii Moldova (Aprilie 2017, CRPD/C/MDA/CO/1), Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități notează că ”este preocupat de lipsa totală a accesibilității pentru persoanele cu dizabilități în statul parte. El este preocupat de lipsa implementării garanțiilor de accesibilitate în legea nr. 121 și nr. 60 și de decizia Guvernului nr. 599 pentru a elimina

¹ A se vedea spre exemplu, ”Acces egal pentru toți în secțiile de votare” Mai 2019

<https://www.md.undp.org/content/dam/moldova/docs/Studiul%20accesibilit%C4%83%C8%9Bii.pdf>

obstacolele și barierele legate de facilitățile și serviciile publice, cum ar fi transportul, informațiile și comunicațiile. De asemenea, Comitetul este îngrijorat de faptul că Codul contravențional nu prevede sancțiuni pentru încălcarea accesibilității în toate zonele și sancțiunile sunt rareori aplicate, în cazul în care acestea sunt prevăzute.”

Comitetul ONU a recomandat Republicii Moldova următoarele măsuri pentru implementarea eficientă a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități:

Art.1-4 - Furnizeze training privind conceptele de **amenajare rezonabilă și design universal** pentru funcționarii publici și adoptarea măsurilor legislative, administrative și de altă natură necesare pentru a asigura implementarea acestora în toate sectoarele

Art. 9 - Ia toate măsurile pentru a asigura implementarea garanțiilor juridice pentru accesibilitate în toate domeniile, inclusiv urbanism, construcții și servicii publice;

- Se asigure că sancțiunile pentru nerespectare sunt elaborate pentru toate domeniile de accesibilitate, precum și că sunt aplicate;

- Adopte un plan de acțiuni cu limite de timp privind accesibilitatea și să asigure implementarea și monitorizarea acestuia, în strânsă consultare cu persoanele cu dizabilități prin intermediul organizațiilor reprezentative ale acestora;

- Să acorde atenție legăturii dintre articolul 9 al Convenției și ținutele 9, 11.2 și 11.7 din Obiectivele de Dezvoltare Durabilă

Cu toate că legea Nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități conține prevederi exprese pentru asigurarea accesibilității, acestea nu sînt respectate. Din aceste considerente, este necesar ca și legislația specială, în materie de construcții și amenajarea teritoriului să reitereze cerințele pentru asigurarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități, mai ales pentru clădirile noi construite/reconstruite.

Pentru a îmbunătăți situația privind accesibilitatea clădirilor/spațiului public pentru persoanele cu dizabilități, înaintăm următoarele propuneri la textul proiectului Codului urbanismului și Construcțiilor.

Textul proiectului de act legislativ la care se propun amendamente, propuneri, obiecții	Conținutul amendamentului, propunerii obiecției	Argumentare
Articolul 7. Noțiuni principale	La Articolul 7 din proiect, de completat cu următoarele noțiuni: - adaptare rezonabilă – modificările și ajustările necesare și adecvate, care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat atunci când este necesar, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure sau să-și exercite, în condiții de egalitate cu ceilalți, toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului; - Design universal – proiectarea produselor, mediului, programelor și serviciilor astfel încât să poată fi utilizate de către toate persoanele, pe cât este posibil, fără să fie nevoie de o adaptare sau de o proiectare specială. Designul universal nu va exclude dispozitivele de asistare pentru anumite grupuri de persoane cu mobilitate redusă, atunci când este necesar. - Persoane cu mobilitate limitată - persoane a căror mobilitate este afectată din cauza unei incapacități (senzoriale sau locomotorii), a unei deficiențe fizice, a vârstei, a unei boli sau a altei cauze (de exemplu: persoane care utilizează un scaun cu roțile, persoane cu deficiențe de vedere, persoane în vârstă, foarte înalte sau supraponderale, părinți cu cărucior pentru copii, femei însărcinate etc.)	Implementarea conceptului de ”design universal” și ”adaptare rezonabilă” este recomandarea Comitetului ONU CRPD pct.6 (art.1-4) Conceptul de ”design universal” și ”adaptare rezonabilă” sunt prevăzute de art.2 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și art.2 din Legea nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Conceptele ”persoane cu mobilitate limitată”, ”design universal”, ”adaptare rezonabilă” sunt prevăzute și în NCM C.01.06-2014 ”Cerințe generale de securitate pentru obiectele de construcție la folosirea și accesibilitatea lor pentru persoanele cu dizabilități”
Articolul 59. Obiectivele promovate prin urbanism și planificarea urbană Activitatea de urbanism are drept obiective: d) asigurarea condițiilor pentru satisfacerea unor nevoi speciale ale copiilor, persoanelor cu dezabilități;	Art. 59 lit.d), la sfârșit de completat cu textul ”și altor persoane cu mobilitate limitată”	

Art.62 Planul general al localității (4) Componenta reglementatoare a Planului general al localității cuprinde prevederi ce vizează: (8) Concepția planului general se elaborează în baza studiului de fezabilitate și include:	Articolul 62, aliniatul 4, de completat cu textul: ” k) stabilirea unor cerințe generale privind asigurarea accesibilității pentru persoanele cu mobilitate limitată”. Aliniatul 8, de completat cu textul ”k) analiza accesibilității pentru persoane cu mobilitate limitată.”	Conform art. 90 din proiectul de lege
Art.90 (amendament deputat) „Prin documentația de urbanism se va prevedea modul de asigurare accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura publică, socială, economică și culturală	Art.90, după cuvântul ”se va prevedea”de adăugat cuvântul ”obligatoriu”.	Amendamentul propus de deputat a omis cuvântul”obligatoriu”
Articolul 159. Accesurile rutiere și pietonale	Art. 159 se va completa cu un aliniat nou ”5) Construcția blocurilor locative se va autoriza în cazul când a fost prevăzut spațiu suficient pentru amenajarea locurilor de parcare a locatarilor, conform normativelor în vigoare”	Persoanele cu dizabilități locomotorii, și alte persoane cu mobilitate limitată utilizatori de automobile, semnalează frecvent problema lipsei locurilor de parcare pentru automobilele locatarilor în apropierea intrării în blocurile nou construite.
Articolul 226. Lucrările de construcție care se pot executa fără autorizația de construire (1) Se pot executa fără autorizația de construire lucrările care nu modifică structura de rezistență, aspectul exterior, caracteristicile inițiale ale construcțiilor și ale instalațiilor aferente. Din categoria acestor lucrări fac parte:	La Articolul 226 de adăugat punctul ”1) adaptarea clădirilor și construcțiilor respectarea cerințelor de accesibilitate pentru persoane cu mobilitate limitată”	Conform Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30.03.2021 art. 18 al. 2-4 (2) În cazul în care obiectele de menire socială, din motive tehnice, nu pot fi amenajate astfel încât să fie accesibile persoanelor cu dizabilități cu respectarea normativelor în vigoare, autoritățile administrației publice locale, asociațiile obștești și persoanele juridice de drept public sau de drept privat trebuie să întreprindă măsuri corespunzătoare pentru adaptarea rezonabilă a obiectelor în cauză la necesitățile persoanelor cu dizabilități. (3) Normativele de adaptare a obiectivelor infrastructurii sociale la necesitățile persoanelor cu dizabilități se aprobă de organul național de dirijare în construcții. (4) Realizarea prevederilor prezentului articol este pusă în sarcina organului național de dirijare în construcții, a autorităților administrației publice locale, a agenților economici indiferent de forma de proprietate și cu participarea asociațiilor obștești.

Articolul 426. Elementele obligatorii ale proiectului de reabilitare Pentru clădirile vechi care fac obiectul dispozițiilor prezentului capitol, proiectul de execuție pentru reabilitarea și modernizarea clădirilor vechi va cuprinde, în mod obligatoriu, certificatul energetic prin care se atestă performanța energetică a acestora, izolarea termică și randamentul energetic al echipamentelor.	Articolul 426 după cuvîntul ”echipamentelor” de completat cu textul ”, măsurile de adaptare pentru persoane cu mobilitate limitată”	Adaptarea graduală a clădirilor deja construite constituie o măsură importantă pentru creșterea accesibilității clădirilor publice. Reglementările naționale în construcții prevăd obligația de asigurare a accesibilității clădirilor noi și celor aflate în reconstrucție (NCM 01.06-2014 pct.1.2) De asemenea recomandările Comitetului ONU CRPD (art.9) se conțin propunerea de adoptarea unui plan de acțiuni pentru accesibilizarea graduală a clădirilor vechi.
--	--	--

Cu respect,

Galina Climov_____

Director executiv AOPD